

Dr. Gülseren AYDIN

**İYİ İDARE İLKESİ ÇERÇEVESİNDE
VERGİ YÜKÜMLÜLERİNİN İDARİ
SÜRECE KATILIMI**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm

İYİ İDARE: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

I. KAVRAM	7
A. GENEL AÇIKLAMA	7
B. DEVLET	8
C. ANAYASAL DEVLET	18
D. HUKUK DEVLETİ.....	21
E. DEMOKRASİ VE DEMOKRATİK DEVLET	31
1. Genel Açıklama	31
2. Demokrasi.....	35
3. Demokratik Devletin Gerekleri.....	40
F. İDARE.....	43
1. Genel Açıklama	43
2. Demokratik Devlette İdare.....	46
3. İyi İdare	48
G. VERGİ VE VERGİLENDİRME	51
1. Vergi.....	51
2. Vergilendirme	54
H. YAKIN, İLGİLİ VE İLİŞKİLİ KAVRAMLAR	59

1. Genel Açıklama	59
2. İyi Yönetim ve İyi Yönetişim	60
3. Kamu Denetçisi	62
4. Mükellef Hakları	64
II. TARİHÇE	65
A. DÜNYA	65
B. TÜRKİYE	69
III. TANIM	70
A. İYİ İDARE	70
B. İYİ VERGİ İDARESİ	74
IV. TERİM	77
V. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI	79

İkinci Bölüm

İYİ İDARE İLKESİ: HUKUKSAL ÇERÇEVE VE HUKUKİ NİTELENDİRME

I. İYİ İDARE İLKESİNİN HUKUKSAL ÇERÇEVESİ:	
HUKUKSAL DAYANAKLAR VE SINIRLAR	81
A. GENEL AÇIKLAMA	81
B. ULUSLARARASI HUKUK	83
1. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi İdari İşlemler Karşısında Bireyin Korunması Hakkında R (77) 31 sayılı Karar	84
2. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin İdari Takdir Yetkisine İlişkin R (80) 2 sayılı Tavsiye Kararı	87
3. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin İyi İdare Konusunda Üye Devletlere CM/REC (2007) 7 sayılı Tavsiye Kararı	90
4. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı	95
5. Beyaz Kitap	100

6. Avrupa Birliği Doğru İdari Davranış Yasası.....	102
C. ULUSAL HUKUK	106
1. Genel Açıklama	106
2. Anayasa.....	106
a. Anayasal İdare İlkesi	109
b. Anayasal Ölçülülük İlkesi	111
c. Dilekçe, Bilgi Edinme ve Kamu Denetçisine Başvurma Hakkı	113
3. Kanunlar.....	117
a. Genel Açıklama.....	117
b. Vergi Usul Kanunu	119
c. Gümrük Kanunu	121
d. Bilgi Edinme Hakkı Kanunu.....	122
e. Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun.....	125
f. Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu	126
g. Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kanunu	128
h. İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu	130
i. İdari Yargılama Usulü Kanunu.....	131
j. Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu	133
4. Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri	134
a. Genel Açıklama.....	134
b. Olağan Dönem Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri	136
c. Olağanüstü Hal Cumhurbaşkanı Kararnameleri	138
d. İyi İdareyi Destekleyen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri	140
5. Diğer Hukuk Metinleri.....	141
a. Genel Açıklama.....	141
b. Mükellef Hakları Bildirgesi.....	142
c. Bürokratik Kültürden Vatandaş Odaklı Kamu Kültürüne Geçiş Programı	146
d. Vatandaşın Bütçe Rehberi	149

e. Yargı Kararlarındaki Yansımalar	150
II. İYİ İDARE İLKESİ: HUKUKİ NİTELENDİRME	155
A. HUKUKTA İLKE	155
B. HUKUK DEVLETİ İLKESİ.....	158
C. DEMOKRATİK HUKUK DEVLETİ BAĞLAMINDA İYİ İDARE İLKESİ.....	162
D. İYİ İDARE İLKELERİ VE İYİ İDARE HAKKI.....	166
1. Genel Açıklama	166
2. İyi İdare İlkesi.....	166
a. Eşitlik İlkesi	168
b. Yasallık İlkesi	171
c. Tarafsızlık İlkesi	174
d. Şeffaflık İlkesi	176
e. Ölçülülük İlkesi.....	178
f. Hukuki Belirlilik İlkesi	181
g. Makul Süre İçinde Faaliyette Bulunma İlkesi	184
h. Katılım İlkesi	186
3. İyi İdare Hakkı	188

Üçüncü Bölüm

İDARE HUKUKU BAĞLAMINDA VERGİLENDİRME İŞLEMLERİ

I. İDARE HUKUKU VE VERGİ HUKUKU İLİŞKİSİ.....	195
A. GENEL AÇIKLAMA	195
B. İDARE HUKUKUNUN GENEL İŞLEYİŞİ.....	197
1. Genel Açıklama	197
2. İdare Hukukunun Tarafları.....	201
3. İdari İşlem	202
C. İDARE HUKUKU ESASLARI İLE VERGİ HUKUKU	215

D. VERGİ, VERGİLENDİRME İŞLEMLERİ VE VERGİLENDİRME SÜRECİ.....	219
1. Genel Açıklama	219
2. Vergiyi Doğuran Olay.....	224
3. Vergilendirme Süreci	229
a. Genel Açıklama.....	229
b. Tarh	230
c. Tebliğ	233
d. Tahakkuk.....	236
e. Tahsil.....	239
II. İDARİ USUL VE VERGİLENDİRME USULÜ	242
A. İDARİ USUL KAVRAMI	242
B. İDARİ USULÜN İŞLEVİ, ÖNEMİ VE GEREKSİNİMİ.....	247
C. İDARİ USUL İLKELERİ.....	255
1. Genel Açıklama	255
2. Dinlenilme Hakkı.....	256
3. Bilgi ve Belgelere Erişim Hakkı	261
4. İşlemlerin Gerekçeli Olması İlkesi.....	266
5. İşleme Karşı Başvuru Yollarının Gösterilmesi İlkesi.....	269
6. Hukuki Yardım ve Temsil Hakkı	271
III. VERGİ ÖDEVİ VE VERGİ İLİŞKİSİ	274
A. VERGİ ÖDEVİ	274
B. VERGİ İLİŞKİSİNİN NİTELİĞİ.....	277
C. VERGİ İLİŞKİSİNİN TARAFLARI	281
IV. İYİ İDARE ANLAYIŞINDA VERGİ İDARESİ	283
A. GENEL AÇIKLAMA	283
B. İYİ İDARENİN BİR GEREĞİ: KATILIM.....	288
C. İYİ VERGİ İDARESİNDE KATILIM	291

Dördüncü Bölüm
TÜRK VERGİ HUKUKUNDA İYİ İDARE
İLKESİNİN YANSIMALARI VE İYİ VERGİ
İDARESİNİN GELECEK TASARIMI

I. VERGİ YÜKÜMLÜLERİNİN VERGİLENDİRME SÜRECİ VE İŞLEMLERİNE KATILIMI	295
A. GENEL AÇIKLAMA	295
B. VERGİLENDİRME SÜRECİNE BEYAN ESASI ARACILIĞI İLE KATILIM	298
1. Genel Açıklama	298
2. E-Beyanname	303
3. Özel Bir Beyan Usulü: Hazır Beyan Sistemi	306
C. VERGİLENDİRME SÜRECİNE KOMİSYONLAR ARACILIĞIYLA KATILIM.....	310
1. Genel Açıklama	310
2. Takdir Komisyonları Aracılığıyla Katılım	311
3. Uzlaşma Komisyonları Aracılığıyla Katılım.....	319
4. İzaha Davet Komisyonları Aracılığıyla Katılım.....	329
D. VERGİ DENETİM SÜRECİNE KATILIM	335
1. Genel Açıklama	335
2. Yoklama	339
3. Vergi İncelemesi.....	343
E. VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜMÜNDE KATILIM.....	348
1. İdari Süreç.....	349
a. Hata ve Düzeltme.....	350
b. Şikâyet Yolu	354
2. Vergi İşlemlerinde Bilirkişiye Başvuru Süreci.....	357
3. Olağan Yargısal Süreç	361
a. Genel Açıklama.....	361
b. Vergi Mahkemesi.....	362

c. İstinaf	364
d. Temyiz	367
4. Olağanüstü Yargısal Süreç	370
a. Genel Açıklama.....	370
b. Kanun Yararına Bozma.....	371
c. Yargılamanın Yenilenmesi.....	372
F. VERGİLENDİRME SÜRECİNE ELEKTRONİK VERGİ İDARESİ ARACILIĞI İLE KATILIM.....	374
G. YASA YAPIM SÜRECİNDE KATILIM: VERGİ KONSEYİ.....	383
H. GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI'NIN VERGİYE UYUM UYGULAMALARI.....	387
1. Genel Açıklama	387
2. Rehber, Rapor ve Broşür Yayımlanması	388
3. Özelge İsteme Hakkı.....	391
4. Tebliğ Taslaklarının Kamuoyuna ve Etkileşime Sunulması...	397
II. İYİ VERGİ İDARESİ İÇİN BİR GELECEK TASARIMI.....	399
A. GENEL AÇIKLAMA	399
B. İYİ VERGİ İDARESİ İÇİN ANAHTAR REFORM ALANLARI.....	401
1. Dijitalleşme ve Teknolojik İnovasyon.....	401
2. Katılımcılık.....	402
3. Vergi Yükümlüsünün Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi.....	404
4. İyi İdare İlkelerinin Tesisi	406
5. Etik ve Sorumlu İdare Anlayışı	407
6. İdari İşgücünün Kalitesi.....	408
7. Küresel Sisteme Adaptasyon.....	409
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	411
KAYNAKÇA.....	423